

R A P O R T

privind ajutoarele de stat acordate în România în perioada 2010-2012

(Rezumat)

Prezentul Raport, document destinat asigurării transparenței în materie de ajutor de stat, a fost întocmit pe baza datelor și informațiilor transmise de către toți furnizorii de ajutor de stat – autorități publice centrale și locale – precum și de organisme care administrează resurse ale statului sau ale colectivităților locale, ale căror raportări au fost centralizate pe sectoare de activitate, pe obiective ale ajutoarelor de stat și pe natura măsurilor acordate, pentru a permite o analiză cât mai completă a evoluției ajutoarelor de stat și a domeniilor beneficiare de ajutor.

Spre deosebire de Scoreboard-ul ajutoarelor de stat, publicat de către Comisia Europeană, Raportul anual tratează ajutoarele de stat acordate în toate sectoarele economice, **inclusiv sectorul serviciilor de interes economic general, precum și ajutoarele de minimis acordate agenților economici** în cadrul unor scheme de ajutor.

Raportul conține, de asemenea, și informații despre măsurile de ajutor de stat acordate în baza *Cadrului Temporar în contextul crizei economico-financiare*.

Ajutorul de stat național (exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, compensările pentru SIEG, ajutoarele de minimis și ajutorul de stat acordat în baza *Cadrului Temporar de criză*) exprimat în lei prețuri constante 2009 (considerat an de bază), înregistrează cea mai mică valoare în anul 2009, pentru întreaga perioadă de după aderare (2007-2012). Începând cu anul 2010 s-a înregistrat o creștere a ajutorului de stat național.

Ponderea în PIB a ajutorului de stat național din anul 2010 de 0,16% a crescut la 0,45% din PIB în anul 2012, **creștere datorată în special ajutoarelor de stat acordate pentru protecția mediului, pentru producerea de energie din surse regenerabile de energie și prin co-generare.**

Ajutorul de stat identificat la nivel național (fonduri de la bugetul de stat)

	2009	2010	2011	2012
Ajutorul de stat național exprimat în:				
Mii lei prețuri curente (exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG*, ajutoarele de minimis și ajutorul de stat acordat în baza Cadrului Temporar)	757.828,77	820.593,80	1.595.173,69	2.667.711,50
Mii euro **	178.847,09	194.920,02	376.406,64	598.678,52
Mii lei, prețuri constante 2009***	757.828,77	767.342,29	1.450.157,90	2.313.713,36
Dinamica %	100,00	102,44	191,36	305,31
Ponderea ajutorului de stat național în PIB % (exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG, ajutoarele de minimis și ajutorul de stat acordat în baza Cadrului Temporar)	0,15	0,16	0,29	0,45
Ajutorul de stat acordat în domeniul agriculturii – mii lei	2.518.246,23	386.473,00	1.095.620,00	987.620,0

Ajutorul de stat acordat în sectorul transporturilor – mii lei	2.376.400,14	2.473.905,47	2.776.069,89	2.243.530,75
Ajutorul de stat acordat în sectorul serviciilor de interes economic general – mii lei	1.435.069,97	1.330.796,79	1.487.613,16	740.526,15
Ajutorul de minimis – mii lei	122.417,93	322.518,44	429.530,43	219.740,55

* SIEG – servicii de interes economic general

** calculat pe baza cursului mediu anual al leului în raport cu euro, sursa INSSE;

*** s-a utilizat deflatorul PIB pentru transformarea în prețuri constante 2009, sursa INSSE;

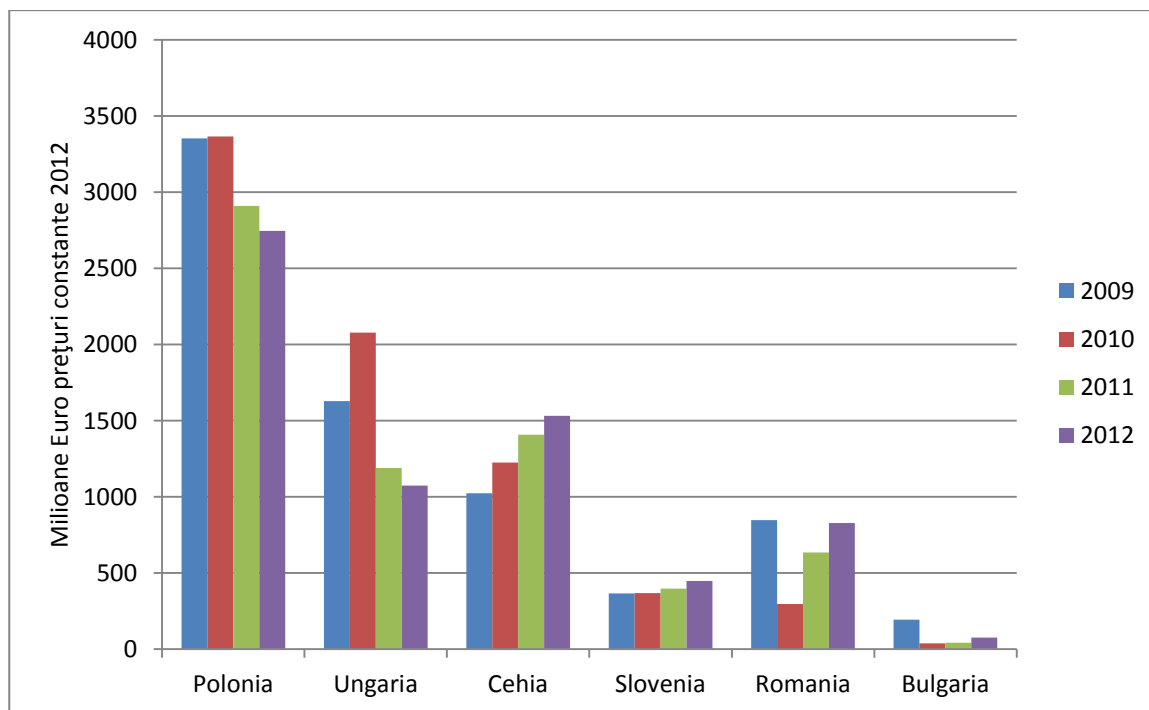
Comparativ cu celelalte state membre ale Uniunii Europene, România a acordat în anul 2012 ajutoare de stat de aproximativ de 3 ori mai puțin decât media UE-27 (media U.E.-27 în anul 2012 a fost de 2,5 mld. euro), ajutoarele de stat acordate în acest an în România reprezentând 1,2% din totalul ajutoarelor acordate la nivelul întregii Uniuni Europene.

În anul 2012, la nivelul Uniunii Europene, ajutoarele de stat acordate în baza cadrului general comunitar (non-criză) au totalizat **67,16 miliarde Euro**, reprezentând la nivelul Uniunii Europene (U.E.-27) **0,52%** din Produsul Intern Brut comunitar.

Pentru comparație, menționăm faptul că Franța și Germania au acordat ajutoare ce reprezintă aproape 40% din totalul ajutoarelor acordate la nivelul UE. Între țările cu un nivel al PIB-ului real pe cap de locuitor apropiat de cel înregistrat în România (Polonia, Ungaria, Cehia), țara noastră se situează pe ultimile locuri în ceea ce privește nivelul ajutorului de stat național (Graficul nr. 1).

Graficul nr. 1

Situația ajutoarelor de stat acordate în România comparativ cu unele state membre

Din analiza ajutorului de stat național pe **domenii beneficiare**, a rezultat că în anul 2012 cea mai mare pondere este deținută de ajutoarele de stat acordate pentru protecția mediului, de 77,29%, urmată de cea

a ajutoarelor acordate industriei cărbunelui, închiderea de mine (de 6,38%). Celelalte ajutoare (ajutoarele de stat acordate pentru cercetare, dezvoltare și inovare, ajutoarele pentru IMM-uri, cele pentru media și cultură) au ponderi mult mai mici în total ajutor de stat național, pe fondul reducerii accentuate de către furnizorii de ajutor de stat a bugetelor alocate pentru aceste scheme de ajutor.

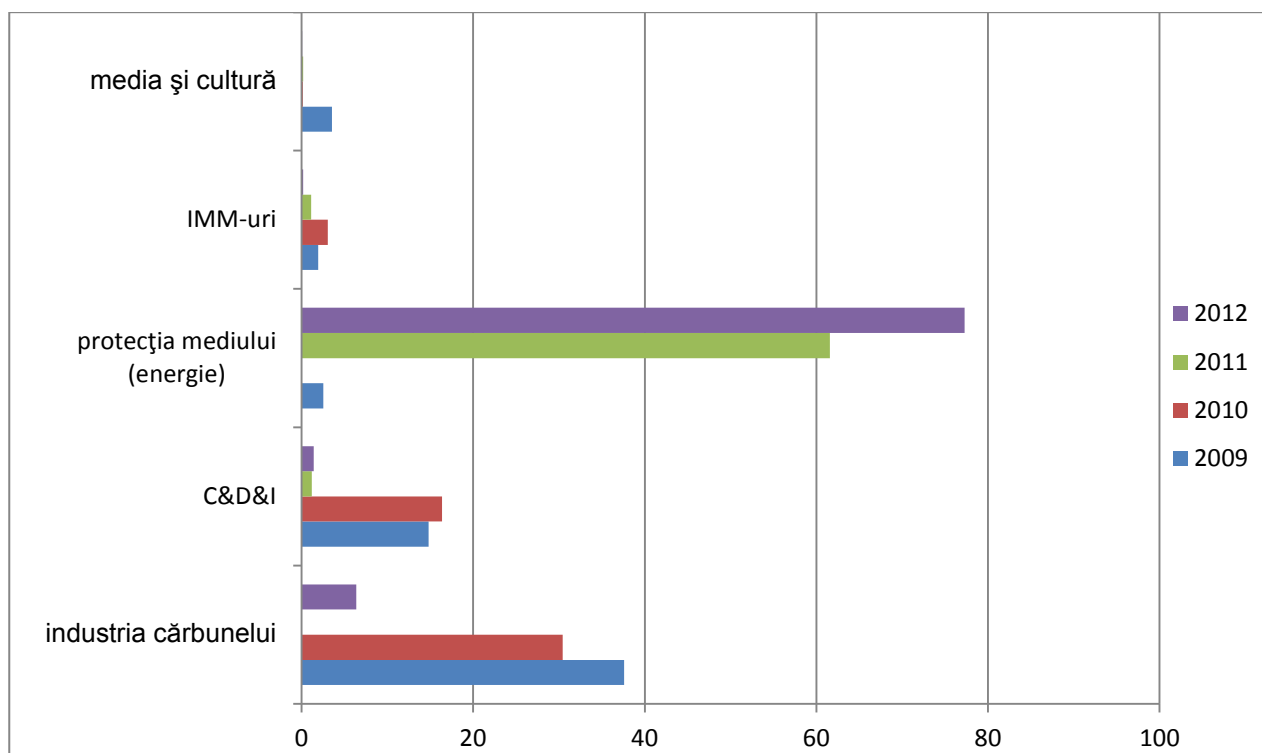
Ajutoarele pentru protecția mediului au înregistrat o creștere substanțială, urmare a implementării a două scheme de ajutor, **respectiv „schema de sprijin pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență pe baza cererii de energie termică utilă” și “schema de sprijin privind stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie”**(Graficul nr. 2).

Ponderea ridicată a ajutorului acordat **industriei cărbunelui** s-a datorat ajutorului de stat ad-hoc autorizat de către Comisia Europeană, pentru închiderea minelor de huilă necompetitive din cadrul C.N. a Huilei Petroșani, respectiv minele Petrila, Paroșeni și Uricani.

În anul 2012, **cele mai importante ajutoare de stat regionale** au fost acordate pentru întreprinderi ce își desfășoară activitatea în industria prelucrătoare, de către Ministerul Finanțelor Publice, Administrația Fondului pentru Mediu și Ministerul Economiei, iar dintre cei mai importanți beneficiari (din punct de vedere al cuantumului ajutorului de stat primit) enumerăm S.C. Pirelli Tyres Romania S.R.L. Slatina, S.C. Lufkin Industries Ariceștii Rahtivani Prahova, S.C. Remar S.A. Pașcani Iași, S.C. Rombat S.A. Bistrița, S.C. Cord România Slatina, S.C. Romcarbon S.A. Buzău.

Graficul nr. 2

Evoluția structurii ajutorului de stat național pe principalele domenii beneficiare*

* ponderea fiecărui domeniu beneficiar în total ajutor de stat național exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG, ajutoare de minimis și ajutor de stat acordat în baza Cadrului Temporar (prețuri curente).

Din punct de vedere al **instrumentelor de acordare**, în anul 2012 s-a menținut nivelul ridicat al ponderii ajutoarelor de stat de natura „cheltuielilor bugetare” în total ajutor de stat național, în

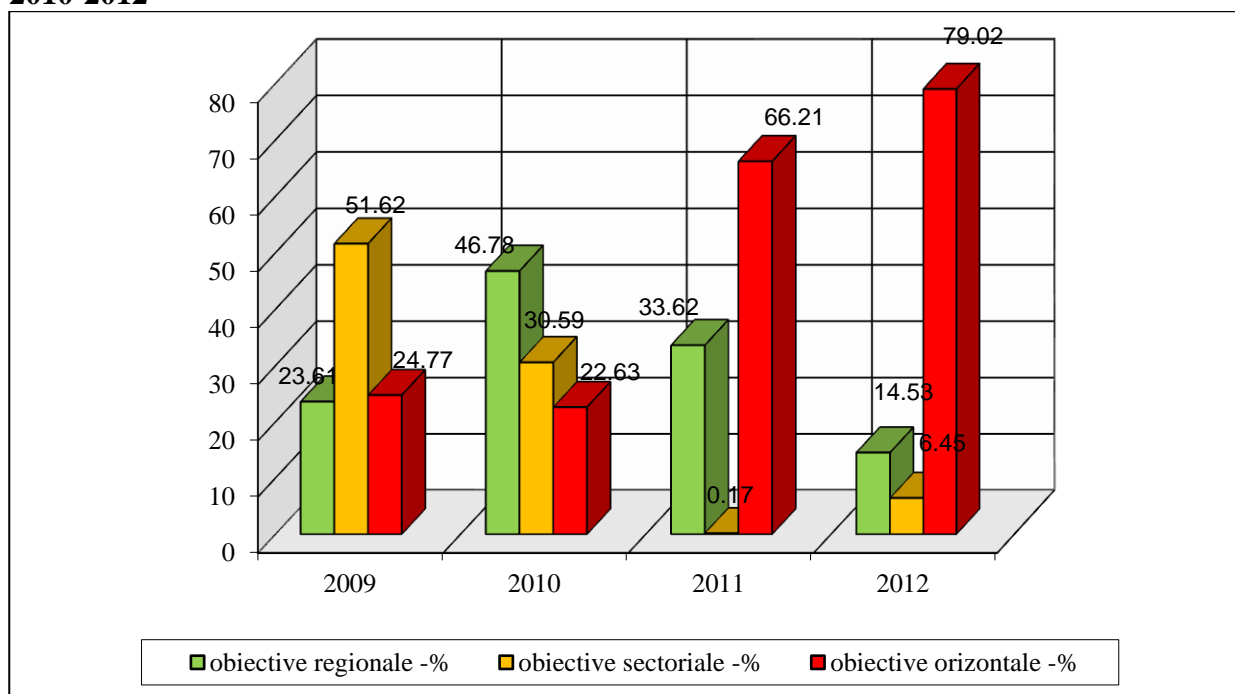
defavoarea ajutoarelor de stat de natura „renunțării la venituri” din partea statului; astfel în perioada 2010-2012 ponderea cheltuielilor bugetare s-a menținut în jurul pragului de 99,3% în total ajutor de stat național.

Prin urmare, putem aprecia că furnizorii de ajutor de stat au înțeles faptul că ajutoarele de stat de natura renunțării la venituri sunt mult mai puțin transparente decât sumele acordate în mod direct beneficiarilor de ajutor de stat și mult mai dăunătoare unui mediu concurențial normal.

În ceea ce privește **analiza pe obiective** a ajutoarelor de stat acordate în România în perioada 2010-2012, se constată că ponderea cea mai mare în totalul ajutorului de stat național (mai puțin agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG-urile și ajutoarele de minimis) o dețin ajutoarele de stat cu obiective orizontale împreună cu cele pentru dezvoltare regională (Graficul nr. 3).

Graficul nr. 3

Ajutorul de stat național în funcție de obiectivul principal al acordării, în perioada 2010-2012*

* ponderea fiecărui obiectiv principal de acordare în total ajutor de stat național exceptând agricultura, pescuitul, transporturile, SIEG, ajutoarele de minimis și ajutoarele de stat acordate în baza Cadrului Temporar (prețuri curente)

Din analiza detaliată a fiecărui obiectiv în parte, s-au desprins următoarele aspecte:

- ✚ ponderea ajutoarelor de stat acordate pentru **obiectivele sectoriale** a scăzut semnificativ în anul 2012, ajungând la numai 6,45% din totalul ajutoarelor de stat acordate (față de 30,59% cât reprezentau în anul 2010), situație determinată de finalizarea în anul 2010 a ajutorului de stat individual privind restructurarea C.N. a Huilei Petroșani. În anul 2012 s-au acordat ajutoare de stat pentru închiderea minelor nerentabile în cadrul aceleiași companii naționale însă valoarea lor a fost mai mică decât în perioada 2009-2010;
- ✚ în perioada analizată, se constată o scădere a ponderii **ajutoarelor de stat regionale** în ajutorul de stat național, de la 46,78% în anul 2010 la 14,53% în anul 2012, tendință explicată prin

reducerea ajutoarelor de stat acordate de către Administrația Fondului pentru Mediu și prin finalizarea în anul 2012, de către Ministerul Finanțelor Publice a plății ajutorului de stat individual acordat pentru S.C. Ford România S.A.;

- Comisia Europeană încurajează statele membre să promoveze ajutoare de stat acordate pe **obiective orizontale**, fiind considerate mai puțin dăunătoare mediului concurențial; anul 2012 înregistrează o creștere spectaculoasă a acestor ajutoare, ajungând la 79,02% datorată, în special, ajutoarelor de stat acordate pentru protecția mediului (producerea de energie din surse regenerabile de energie).

Ajutoarele de stat acordate întreprinderilor ce realizează **servicii de interes economic general** cuprind în cea mai mare parte ajutoarele de stat acordate atât de la bugetul de stat cât și din bugetele locale pentru **compensarea serviciului de producere, transport, distribuție și furnizare a energiei termice** în sistem centralizat către populație precum și ajutoarele acordate regiilor autonome aeroportuare.

Subvențiile acordate de autoritățile publice locale întreprinderilor ce își desfășoară activitatea în domeniul producției și distribuției energiei termice sunt cele mai importante ajutoare de stat acordate pentru realizarea SIEG-urilor, cele mai mari sume fiind acordate în baza *Ordinului nr. 252/2009* de către furnizori de ajutor de stat de la nivelul administrației publice locale, respectiv 586,95 mil. lei acordați în anul 2012.

În ceea ce privește **fondurile comunitare**, acestea au fost accesate prin intermediul schemelor de ajutor de stat și a celor de minimis începând cu anul 2009. În cadrul programelor operaționale sectoriale, s-au acordat ajutoare de stat sub forma granturilor provenite atât de la bugetul de stat cât și din fondurile comunitare, respectiv din Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR), Fondul Social European (FSE) și Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR).

Valoarea și structura ajutorului de stat acordat în cadrul schemelor cofinanțate din Fonduri Comunitare

	2010	2011	2012
Total ajutor de stat acordat din Fonduri Comunitare (mil. lei)	517,26	1.325,58	1.484,69
Mil. Euro	122,86	312,79	333,18
din care:			
Obiective orizontale (%), din care:	21,50	8,03	4,92
➤ Cercetare, dezvoltare, inovare (%)	0,70	1,11	1,61
➤ Întreprinderi mici și mijlocii (%)	19,39	5,38	1,75
➤ Ocuparea forței de muncă (%)	0,01	0,17	0,34
➤ Formare profesională (%)	1,39	1,38	1,23
Obiective regionale (%)	38,52	49,97	44,19
Ajutor de minimis (%)	39,98	42,01	50,89

Valoarea ajutoarelor de stat provenite din fonduri europene s-a triplat în anul 2012 în comparație cu anul 2010, respectiv de la 122,88 mil. euro în anul 2010, la o valoare de 333,18 mil euro în anul 2012. Ajutoarele de stat provenite din fondurile comunitare au fost acordate numai sub forma granturilor, iar cele mai importante valori s-au înregistrat în cadrul schemelor de ajutor de minimis, dintre care cele mai importante au vizat **dezvoltarea microîntreprinderilor, dezvoltarea mediului de afaceri regional și local, sprijinirea activităților economice în vederea diversificării economiei rurale și a**

creșterii calității vieții în spațiul rural, inclusiv pentru implementarea inițiativei JEREMIE în România.

În ceea ce privește **sectorul transporturilor**, în anul 2012 ajutorul de stat acordat a înregistrat o tendință de ușoară de scădere, de la 2.776.069 mii lei în anul 2011 la 2.243.530 mii lei în anul 2012. Din distribuția pe subramuri a ajutoarelor de stat a rezultat că, în continuare, **subvenția acordată "transportului feroviar de călători"** beneficiază de valori ce depășesc 50% din ajutorul total acordat acestui sector, dar valoarea acestora a scăzut de la an la an.

În agricultură, se remarcă la nivelul anului 2012 o scădere nesemnificativă a valorii ajutorului de stat acordat acestui sector față de anul 2011, de la 1.095,6 mil. lei la 987,6 mil. lei.

Ajutoare de stat importante ca valoare au fost acordate de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, în **conformitate cu politica agricolă comună**, stabilită la nivel comunitar, pentru sectorul zootehnic și în domeniul mecanizării.

Totodată, în perioada analizată, a scăzut nivelul **ajutoarelor de minimis** provenite din bugetul de stat, acest lucru fiind posibil prin finalizarea de către Ministerul Finanțelor Publice a schemei de ajutor de stat prevăzută de **H.G. nr. 1164/2007 privind acordarea de ajutoare de minimis pentru dezvoltarea sau modernizarea întreprinderilor**, schemă de minimis care a avut un impact major asupra întreprinderilor mici și mijlocii, în perioada 2009-2011 fiind acordate ajutoare în valoare de 369,4 mil. lei, unui număr de 816 întreprinderi.

În anul 2012, cele mai importante măsuri de minimis au fost acordate de către Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale prin *Ordinul 567/2008 pentru aprobarea Schemei de ajutor de minimis "Sprijinirea activităților economice în vederea diversificării economiei rurale și a creșterii calității vieții în spațiul rural"*, în perioada 2010-2012 au fost alocate granturi în valoare de 170,2 mil. lei de la bugetul de stat și 680,6 mil. lei din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală unui număr de 1688 întreprinderi, pentru dezvoltarea durabilă a economiei rurale.

Măsurile temporare prevăzute în cadrul comunitar de sprijinire a accesului la finanțare, în contextul crizei economico-financiare, pentru perioada 2009 - 2012

În perioada 2009-2012, valoarea ajutoarelor de stat acordate de către statele membre în baza Cadrului Temporar a fost de 35,7 mld. euro, dintr-un total de 82,9 mld. euro autorizate la nivel comunitar de către Comisia Europeană.

Cele mai importante ajutoare de stat au fost acordate de către Germania (17,7 mld. euro), Franța (6,2 mld. euro), Austria (1,8 mld. euro), Slovenia (1,5 mld. euro) și Suedia (1,1 mld. euro).

Până în prezent, România a beneficiat de autorizarea din partea Comisiei Europene a 4 măsuri de ajutor de stat, inițiate în baza cadrului comunitar temporar, din care una este pentru sectorul agricol. În anul 2010 s-au acordat ajutoare de stat pentru combaterea crizei, respectiv prin schema de ajutor de stat constând în garanții la credite pentru investiții administrată de către Eximbank S.A., precum și ajutorul individual pentru S.C. Ford România S.A..

Măsurile acordate în baza Cadrului Temporar de criză au fost valabile până la sfârșitul anului 2011. În România sectorul bancar nu a beneficiat de ajutoare de stat.

Întocmit
Ștefan Popescu